

**Lesnická
a dřevařská
fakulta**

**OBCHOD S DŘÍVÍM A
DŘEVAŘSKÝMI VÝROBKY**

Projekt FRVŠ 3187/2011/F5/b

Úvod do problematiky obchodování s dřívím a dřevařskými výrobky

přednáška č. 1

Mendelova
univerzita
v Brně

Ing. Dalibor Šafařík, Ph.D.

Ing. Jiří Holický

Ústav lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky

Lesní hospodářství v makroekonomickém prostředí

- **Lesní hospodářství** (*angl. forestry*) je systémovým uspořádáním základních výrobních faktorů, výrobních procesů a obchodní činnosti, ve kterých je dominující složkou **les** (Kupčák ,2006 upraveno).
- **Obchod s dřívím a dřevařskými výrobky** je odvětvovou ekonomickou disciplínou navazující na ekonomiku lesního hospodářství. V rámci národního hospodářství stojí na pomezí primárního a sekundárního sektoru.

Charakter a zvláštnosti lesní výroby

- Odvětví lesního hospodářství je extrémně polyfunkční, vyznačující se jistými zvláštnostmi, které následně ovlivňují obchod s produkty lesní výroby.
- Multifunkčnost lesního hospodářství je legislativně zakotvena v zákoně č. 289/1995 Sb., o lesích, kde se rozlišují funkce **produkční** a **mimoprodukční**.

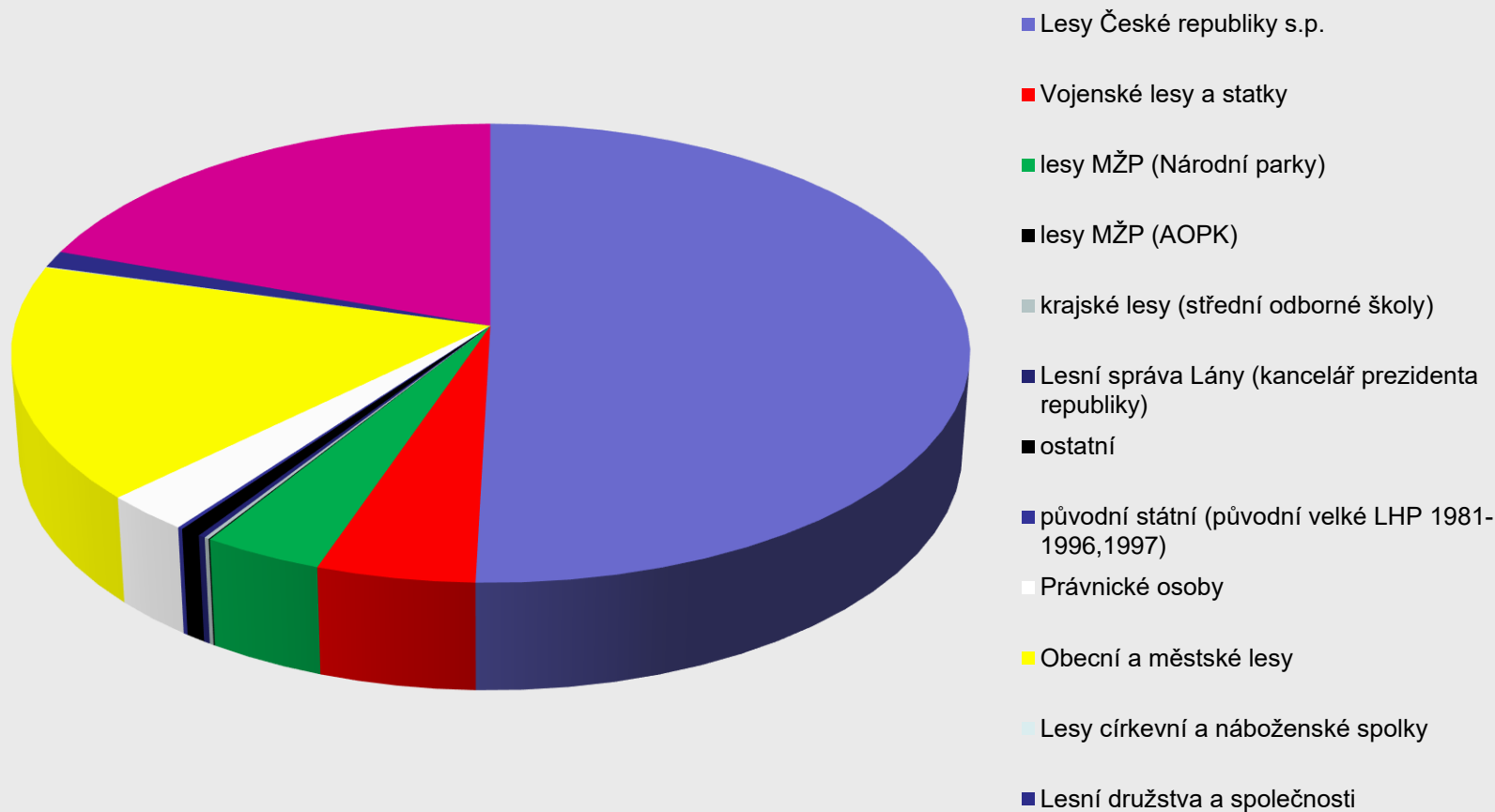
Zvláštnosti lesní výroby

- Produkční = dřevoprodukční funkce lesa je předmětem tržních vztahů.
 - Specifické stanovištní podmínky
 - Forma účasti lesa ve výrobním procesu
 - Výrobní a pracovní doba
 - Časová rozdílnost výstupů
 - Prostorová rozptýlenost
 - Cyklus lesní výroby
 - Sezónnost a vliv klimatických jevů

Vlastnická struktura lesů v České republice

Vlastnictví		porostní půda	
stav k 31. 12. 2014		ha	%
Státní lesy		1 551 441	59,62
z toho	Lesy České republiky s.p.	1 305 343	50,16
	Vojenské lesy a statky	123 915	4,76
	lesy MŽP (Národní parky)	95 031	3,65
	lesy MŽP (AOPK)	1 274	0,05
	krajské lesy (střední odborné školy)	3 794	0,15
	Lesní správa Lány (kancelář prezidenta republiky)	5 689	0,22
	ostatní	14 746	0,57
	původní státní (původní velké LHP 1981-1996,1997)	0	0,00
Právnícké osoby		77 729	2,99
Obecní a městské lesy		440 220	16,92
Lesy církevní a náboženské spolky		1 621	0,06
Lesní družstva a společnosti		30 530	1,17
Lesy ve vlastnictví fyzických osob		500 851	19,25
Ostatní nezařazené lesy		4	0,00
Celkem		2 602 396	100,00

Vlastnická struktura dle plochy k 31. 12. 2010

Zdroje dříví v České republice

- Od konce 18. století se lesnatost na území dnešní ČR zvýšila z **25% na 33%**.
- V posledních 90 letech se zastoupení lesa vysokého zvýšilo o **10% na 99,8%**.
- Podíl listnatých dřevin se od roku 1950 zvýšil z **12,5% na 21,8%** a tento trend stále pokračuje.
- Průměrné obmýtlí se od roku 1920 do současnosti zvýšilo na **114,7 let**.
- Celkový průměrný přírůst je vyšší než **16 mil m³**, což činí více jak **6 m³ · ha⁻¹** .

Celkové zásoby dřeva (Growing stock volume mill.m³)

Rok	1930	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2012	2014
Year										
mil.m ³	307	322	348	445	536	564	630,5	680,6	685,6	689,0

Pramen (Source): ÚHÚL (FMI)

Průměrné obmýetí v letech (Average rotation period)

Rok	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2012	2014
Year												
obmýtí v letech	93,4	92,5	95,4	101,1	101,2	102,6	108,1	112,4	115,8	114,7	114,7	114,7

Pramen (Source): ÚHÚL (FMI)

Celkový průměrný a celkový běžný přírůst

Total mean and total current annual increments

Přírůst	Rok /Year							
<i>Increment</i>	1950	1970	1980	1990	2000	2009	2010	2012
mil. m³ b.k. ročně /mill. m³ u.b. annually								
celkový průměrný <i>total mean</i>	9,0	13,5	16,0	16,3	16,8	17,7	17,7	17,9
celkový běžný <i>total current</i>	9,2	14,8	17,1	17,0	19,8	21,1	21,2	21,6
m³ b.k. na ha por.půdy ročně /m³ u.b. per ha of the timber area annually								
celkový průměrný <i>total mean</i>	3,7	5,3	6,2	6,3	6,5	6,8	6,8	6,9
celkový běžný <i>total current</i>	3,8	5,8	6,7	6,6	7,7	8,1	8,2	8,3

Pramen (Source): ÚHÚL (FMI)

Rámcová charakteristika těžebních možností

Production background

Kategorie lesa <i>Forest category</i>	Plocha porostní <i>Timber area</i>	Zásoba/ <i>Growing stock</i> (m ³ b.k./m ³ u.b.)		
		věková skupina <i>age group</i>	celková <i>total</i>	na 1 ha porostní plochy <i>per ha of timber area</i>
Les hospodářský <i>Production forest</i>	1 938 129	bez určení věku <i>without determination age</i>	49 776	343,4
Les ochranný <i>Protection forest</i>	65 730	předmýtní <i>premature stands</i>	363 539 066	204,1
Les zvláštního určení <i>Special purpose forest</i>	593 327	mýtní <i>mature stands</i>	322 049 131	409,7
Všechny <i>All</i>	2 597 186	celkem <i>total</i>	685 637 973	267,1

Pramen (Source): ÚHÚL (FMI)

Geneze obchodování s dřívím (I.)

- Ve středověku venkovské obyvatelstvo dříví většinou nekupovalo. Užitek z lesa byl jednou z kolonizačních výhod.
- Patent Marie Terezie z roku 1754 – poddaný nesmí bez schválení vrchnostenským úřadem kácet dříví ve vlastním ani v obecním lese.
- S rozvojem hutí, skláren docházelo k velkým exploatačním prodejům dříví „na stojato“.

Geneze obchodování s dřívím (II.)

- Významný vliv na rozvoj obchodu s dřívím mělo rozšíření dopravy po vodě.
- V 2. polovině 18. století dochází k vybudování plavebních kanálů na Šumavě, pomocí kterých byla dřívím zásobována Vídeň a Praha.

Geneze obchodování s dřívím (III.)

- V letech 1924-1929 dochází v období hospodářské konjunktury ke zvýšení spotřeby a exportu dříví (průměrně **4,5 mil. m³** ročně).
- V souvislosti s vypuknutím první světové hospodářské krize dochází k omezení spotřeby a exportu. Vládním nařízením v roce 1933 byl rozsah těžeb snížen o 50 %.
- **Cena jehličnaté kulatina v roce 1929 210 Kč/m³**
- **Cena jehličnaté kulatina v roce 1933 70 Kč/m³**
- Největším odběratelem bylo Německo (export 1600 – 1750 tis. tun surového dříví a řeziva ročně).

Geneze obchodování s dřívím (IV.)

- Počínaje 2. polovinou 40. let bylo národní hospodářství centrálně řízeno (sovětský model). Podej dříví byl předmětem bilancování, lesní hospodářství na území nynější ČR dodávalo pro potřeby národního hospodářství cca 11 – 13 mil. m³ surového dříví ročně.
- Roční export 60. léta – 0,5 mil. m³ surového dříví
- Roční export 70. léta – 1,0 mil. m³ surového dříví
- Roční export 80. léta – 2,0 mil. m³ surového dříví
- Vyváženo bylo i značné množství řeziva a buničiny. Export realizoval podnik zahraničního obchodu LIGNA.

Geneze obchodování s dřívím (V.)

- Po roce 1990 byla v rámci politické a hospodářské transformace liberalizována většina cen, tedy i dříví → zvýšení cen dříví a výrobků ze dřeva.
- Prosazují se další metody přejímky dříví (elektronická, váhová).
- Se vstupem ČR do Evropské unie dochází ke zrušení licenčního systému exportu surového dříví.
- Lesní hospodářství a navazující dřevozpracující průmysl musí zejména prostřednictvím dobrého zpeněžení výsledného produktu (surového dříví a dřevařských výrobků) usilovat o rentabilitu!

Spotřeba dřeva a dřevařských výrobků

Index spotřeby na jednoho obyvatele

Finsko	Švédsko	Rakousko	Norsko	Česká republika
9,5	6,3	2,0	1,9	1,0

Zdroj: UNECE/FAO TIMBER, 2000

Dřezozpracující a papírenský průmysl v EU

- Průmysl založený na lesnictví !
- Rostoucí celosvětová konkurence
- Dřevní surovina Ačkoliv 36 % výměry půdy v rámci EU tvoří lesy, Společenství vlastní pouze asi 5 % zalesněné půdy na světě.
- Dřevní surovina je největší nákladová položka ve většině dřezozpracujících podniků.
- Dřevařský průmysl 65 – 70 % celkových nákladů
- Papírenský průmysl více než 30 % celkových nákladů.

Klasifikace výrobků ze dřeva dle metodiky EU

- **Surové dříví** zahrnuje veškeré dřevo v jeho přírodním stavu, jak bylo smýceno nebo vytěženo.
- **Průmyslové dříví** je část surového dříví, používaného k výrobě dřevěného zboží, které je dále zpracováno na řezivo, desky na bázi dřeva nebo papír a karton.
- **Finální výrobky** jsou výrobky se speciálním použitím, které neprochází jinou dodatečnou transformací, než je recyklace, ukládání v podobě pevného odpadu nebo výroba energie.

Otázky

1. Charakterizujte postavení lesního hospodářství a zvláštnosti lesní výroby.
2. Popište vlastnickou strukturu lesů v ČR.
3. Jaké jsou současné těžební možnosti lesního hospodářství v ČR?
4. Popište stručně historický vývoj obchodu s dřívím.
5. Klasifikujte výrobky ze dřeva dle metodiky EU.

Literatura

- BARTUNĚK, J., KELBLOVÁ, H. 1999. *Obchodování s dřívím*. Písek, Matice lesnická: 167 s. ISBN 80-86271-01-3.
- KUPČÁK, V. 2006. *Ekonomika lesního hospodářství*. Brno, MZLU: 258 s. ISBN 80-7157-998-X.
- MATĚJÍČEK, J., JAKUBEC, L. 2003. *Lesnicko-dřevařský sektor a Evropská unie*. Praha, VÚLHM: 186 s. ISBN 80-86461-29-7
- *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012*. Praha, Mze: 128 s. ISBN 978-80-7084-995-8.